

**АНАЛІЗ МОРФОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРЕДСТАВНИКІВ
РІЗНИХ КЛОНІВ *APORRECTODEA ROSEA* (SAVIGNI, 1826) З
НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМЕНІ А.В. ФОМІНА**

Іванченко Ю.М., Власенко Р.П.

Житомирський державний університет імені Івана Франка, кафедра зоології

Дощові черви є звичайним компонентом більшості наземних біоценозів, вони беруть участь в ґрунтоутворенні та підтримці родючості ґрунтів, а також є біоіндикаторами радіоактивного забруднення ґрунту. Разом з тим вони виступають об'єктом харчування для безхребетних та хребетних тварин.

Метою роботи є аналіз морфологічних особливостей представників різних клонів *Aporrectodea rosea*.

Завданням роботи було: встановити видовий склад червів з ботанічного саду імені А.В. Фоміна, визначити морфологічні показники досліджуваних червів, провести морфологічний аналіз різних клонів *Aporrectodea rosea*, здійснити каріологічний аналіз клонів виду *Aporrectodea rosea*.

Відбір матеріалу проводився на території ботанічного саду імені А.В. Фоміна в місті Києві за стандартними методиками (Бызова 1987, Власенко 2007) в умовах польового експерименту у весняно - літній 2008 року та літньо-осінній періоди 2009 року. Всього досліджено близько 900 екземплярів дощових червів *Aporrectodea rosea*, серед яких було виявлено 10 клонів. Для виявлення відмінностей між клонами було проведено морфологічні вимірювання.

Аналіз якісних показників за певними параметрами показав, що серед досліджуваних дощових червів встановлено 10 клонів, які відрізняються за такими морфологічними показниками як ширина пояска, довжина пояска, товщина пояска, загальна кількість сегментів, кількість сегментів до пояска, а також забарвлення пояска і тіла.

Найбільш надійно відрізняються клони за забарвленням пояска та товщиною пояска.

Порівнюючи дані клони було відмічено, що такі показники як розташування папіл на тілі, чоловічий статевий отвір, вираженість чоловічого статевого отвору та пубертатні валики майже не змінні.

В результаті каріологічного дослідження з'ясовано, що цей вид

представлений декількома хромосомними расами ($2n=54$, $6n=108$ та $8n=144$). Цей вид поліклональний з високою генетичною різноманітністю (на один клон припадає близько 5,5 особин). Клонова структура популяції *Aporrectodea rosea* має чітку сезонну мінливість.